

Utställningen är byggd som en vandring genom nio rum. Här kan du läsa mer om varje rum.

Flicka på rymmen

Louise Bourgeois fick sin konstnärliga utbildning i Paris på 1930-talet. Hon studerade för bland andra André Lhote och Fernand Léger, arbetade som guide på Louvren, lärde känna surrealisternas konst och öppnade ett eget galleri. Det var på galleriet hon träffade sin blivande man, den amerikanska konsthistorikern Robert Goldwater (1907–1973). 1938 flyttade paret till New York, där de på kort tid fick tre barn.

Utställningens första rum handlar om flytten från Frankrike och omfattar Bourgeois undersökningar av de roller som hon var tvungen att axla i sitt nya hemland. Bilderna präglas av instabilitet och sökande. Det grafiska bladet *Femme Maison* (1947, tryckt 1990), vilket kan översättas med hemmafru, visar en kvinna med överkroppen dold eller ersatt av ett hus. Hon tycks vilja gömma sig och verkar inte inse att hon är halvnaken. *Take Me Right Back to the Track Jack* (1946) föreställer en gestalt med flera armar och ben som ser ut att undra vilken väg den ska välja. I den grafiska sviten *He Disappeared into Complete Silence* (1947) kombinerar Bourgeois för första gången bild och text på ett poetiskt och surrealistiskt vis

Ensamhet

Från mitten av 1940-talet ägnade sig Bourgeois främst åt att göra skulpturer. När familjen flyttade till en byggnad där det var möjligt att använda taket som tillfällig ateljé kunde hon arbeta i större format. De smala totemliknande skulpturerna i detta rum hör till serien *Personages* (gestalter). Bourgeois själv betraktade dem som minnen av de vänner och bekanta hon lämnade kvar i Paris i en tid då krigshotet var överhängande. De första versionerna skars i trä och bemålades. Senare lät hon gjuta dem i brons och hon har även återvänt till motivet i textila material. *Personages* presenterades redan från början som individer i olika konstellationer, direkt på golvet och utan socklar. På så vis förvandlas utställningsrummet ett psykologiskt rum laddat av närvaro.

Surrealismens fascination för det primitiva och rituella kan skönjas i dessa verk. Kanske inspirerades Bourgeois också av maken Robert Goldwaters forskning på primitivismens inflytande på det moderna måleriet. Gemensamt för alla skulpturer i serien är en känsla av ensamhet. Till och med *Knife Couple* (1949), där två gestalter samsas på en liten yta, antyder motsättning och spänning snarare än gemenskap.

Trauma

I *Trauma* presenteras verk där erfarenheter av livets mörka sidor står i fokus. Det kan röra sig om upplevelser som orsakar känslor av förvirring och hjälplöshet. I dessa verk dras de gömda ut i ljuset, sådant som på grund av sin komplexitet är svårt att sätta ord på och som är så överväldigande att det upplevs som traumatiskt.

I många av Louise Bourgeois verk gestaltas minnen från barndomen, händelser som kanske var obegripliga när de skedde och som senare i livet spelar en avgörande roll. Bourgeois återvände gång på gång till sveket hon upplevde när hennes far visade sig ha en affär med familjens engelsklärare. Kanske ligger detta trauma till grund för *Couple* (1996), där ett välklätt par bokstavligen huvudlöst tumlar runt i en passionerad omfamning. *Janus Fleuri* (1968) är ett av flera verk på samma tema. Det förefaller vara en sammansmältning av två manliga kön som är vridna åt var sitt håll, som ett janusansikte. I kontaktytan dem emellan framträder något som påminner om ett kvinnligt sköte. Det svårbestämbara och köttigt kroppsliga är både tilldragande och fråntötande på en och samma gång.

Bräcklighet

Verken i det här rummet handlar om kroppens och psykets bräcklighet. Med hjälp av en rödpenna letar Bourgeois sig tillbaka till minnen av när hennes egna barn var små. I teckning *Le Père et Les 3 Fils* (1998) representerar den stora stolen den trygga fadern, under vilken de tre barnen söker skydd och närhet. *Le Défi* (1994) är en rullvagn med hyllor fyllda av ömtåliga glasföremål. De är hämtade från Bourgeois eget hem och de flesta hör till en traditionellt kvinnlig sfär (speglar, parfymflaskor, vaser, karaffer). Glasföremålen symboliserar minnen, som genom tidens filter kan te sig både överkliga och vackra.

Naturstudier

Temat *Naturstudier* berör sambandet mellan naturen och människokroppen i Bourgeois konst. I *Torso, Self Portrait* (1963–64) är kroppen reducerad till några få former – bröst, revbr ryggrad – och för tankarna till en fossil eller ett skyddande pansar.

Under 1960-talet började Bourgeois experimentera med olika materials specifika kvaliteter. *Avenza* (1968–69) gjordes ursprungligen i gips och göts senare i latex, brons och plast. D föreställer ett slags kroppsligt landskap med kullar och håligheter. De bulliga formerna återkommer gång på gång i hennes skulpturer, och växlar mellan att representera kvinnliga br och manliga kön. Vissa för tankarna till okontrollerad celledelning och sjukliga förändringar, medan andra istället tycks stå för den obändiga livskraften.

Evig rörelse

Rörelser som fortplantar sig i det oändliga är ett återkommande tema i Bourgeois konstnärskap. De stora trycken med blyerts och akvarellfärg i serien *À L'infini* (2008) utgör ett flöde av spår. Repetitionen av linjer över papperet är som blodets pulserande genom ådrorna eller en skyttels färd fram och tillbaka i vävstolen. Den närmast hypnotiska rytmen blir som en besvärjelse eller tröst. Den röda färgen – som hos Bourgeois brukar sammankopplas med aggression och motsägelse – antyder samtidigt en viss tvångsmässighet.

I *Arch of Hysteria* (1993) undersöker hon ett motiv som refererar till 1800-talsneurologen Jean-Martin Charcot (1825–1893), som forskade kring hysteri. Ordet hysteri kommer från en grekiska hysteria, som betyder livmoder. Hysteri ansågs vara ett specifikt kvinnligt tillstånd, men för Bourgeois är hysterikern lika gärna en man. Även om hon var kritisk till Charcots kvinnosyn och tveklaktiga metoder, beundrade hon hans iakttagelser av kopplingen mellan fysiska och psykiska tillstånd. *Arch of Hysteria* rör sig mellan extrem spänning och total avslappning. Den påminner om en akrobat, dansare eller yogi som är fullkomligt utlämnad och skyddslös.

Relationer

Bourgeois var mycket intresserad av hur människor relaterar till sig själva och varandra. *Relationer* presenterar verk som speglar allt ifrån kärlek och gemenskap till smärta och separation. Från 1990-talet och framåt gjorde hon mjuka skulpturer av tyg och kläder som hon samlat på sig under sitt liv. I *Together* (2005) försöker två individer skapa kontakt genom att låta sina tungor snudda vid varandra.

Louise Bourgeois Together, 2005 © The Easton Foundation/BUS 2015/VAGA, New York. Foto: Christopher Burke

Ta och ge

Växlingen mellan givande och tagande i mänskliga relationer var något som fascinerade Bourgeois. 10 AM Is When You Come to Me (2006) är en serie bilder av händer. I 30 års tid arbetade Bourgeois tillsammans med sin assistent Jerry Gorovoy, som kom till hennes ateljé nästan varje dag kl 10 på förmiddagen. Med tiden blev hon allt mer beroende av hans närvaro för att kunna skapa. I teckningarna ser vi händer som möts och samspelar. Bilderna antyder hennes tacksamhet men samtidigt den oro som följde av att behöva en annan människa för att kunna arbeta. Vem skapade dagen och natten? Vart är vi på väg? I The Five Magic Words (2002) tar Bourgeois sig an livets stora, avgörande frågor med en sådan rättframhet och enkelhet att det banala kommer av sig.

Balans

I det sista rummet presenteras verk som har med balans och försoning att göra. Här återfinns en av Bourgeois så kallade celler, en rumsliknande installation där en kvinna sitter innesluten i sig själv omgiven av fem kolonner och håller en blå sfär i knät. Hon förefaller vara i harmoni. I det sista verket, Untitled (I Have Been to Hell and Back) (1996) har Bourgeois på en näsduk låtit brodera den text som kan sammanfatta både konstnärskapet och utställningen: **"Jag har varit till helvetet tur och retur. Och tro mig, det var underbart."**